

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ЛІСИ УКРАЇНИ» (ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»)
ФІЛІЯ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС»

БЕРЕЗНІВСЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО
вул. Київська, 1, м. Березне, Рівненської області,
тел.: +38 (03653) 5-50-00, berezhnivske.lg@e-forest.gov.ua, bereznelg@ukr.net

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директора

Філія «Поліський лісовий офіс»

ДП «Ліси України»

Віталій КОШМАК

«_31_» _грудня_ 2025 р.

ЗВІТ

**за результатами післяпроектного моніторингу впливу планованої
діяльності на довкілля
Філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»
(Березнівського надлісництва)**

у відповідності до Висновків з оцінки впливу на довкілля планової діяльності:
№ 21/01-20216168050/1 «Спеціальне використання лісових ресурсів у порядку
проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок.
Суцільні рубки головного користування – площа 244,6 га щорічно, суцільні
санітарні рубки – площа 49,0 га щорічно»

Начальник Березнівського надлісництва
Філія «Поліський лісовий офіс» -
ДП «Ліси України»

Микола ГАПОН

Березне – 2025

УДК 630*11

Державне агентство лісових ресурсів України
Національна академія наук України
Український орден «Знак Пошани» науково-дослідний інститут
лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького

ПОЛІСЬКИЙ ФІЛІАЛ УКРАЇНСЬКОГО ОРДЕНА «ЗНАК ПОШАНИ»
НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
АГРОЛІСОМЕЛІОРАЦІЇ ім. Г. М. ВИСОЦЬКОГО
(Поліський філіал УкрНДІЛГА)

10004, с. Довжик, вул. Нескорених, 2, телефон: +380959455800
Житомирський р-н, Житомирська обл. e-mail: polysskiy_branch@ukr.net

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Поліського філіалу УкрНДІЛГА,

канд. с.-г. наук, с. н. с.

V. V. Shevchuk
В. В. Шевчук

« 31 » грудня 2025 р.

ЗВІТ

про науково-дослідну роботу за темою №01.03/2025:
«Проведення післяпроектного моніторингу щодо спеціального
використання лісових ресурсів у порядку проведення рубок головного
користування та суцільних санітарних рубок на території
Філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»
(Березнівське надлісництво)

за 2025 рік
(частина 1)

Керівник НДР:

старший науковий співробітник

канд. с.-г. наук, с. н. с.

В. В. Шевчук

Житомирська область, с. Довжик, 2025

ВИКОНАВЦІ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук, с. н. с.	В. В. Шевчук
Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук	О. В. Жуковський
Старший науковий співробітник, канд. с.-г. наук	Т. В. Курбет
Провідний інженер лісового господарства	П. П. Кусік
Лісничий Балашівського лісництва	В. В. Попач
Лісничий Березнівського лісництва	Ю. В. Олексійчук
Лісничий Бобрівського лісництва	В. М. Богданець
Лісничий Князівського лісництва	С. С. Федас
Лісничий Кузьмівського лісництва	С. П. Мізюк
Лісничий Малинського лісництва	В. В. Дубинець
Лісничий Малуського лісництва	М. В. Потапчук
Лісничий Степанського лісництва	В. С. Зембіцький

РЕФЕРАТ

Мета роботи: дослідити поширення рідкісних видів флори і фауни, рідкісних оселищ на ділянках планової діяльності на території Березнівського надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України».

Методика досліджень: методи лісової таксації, лісознавства, лісівництва, лісової типології, фітоценології, ботаніки, зоології, екології, созології.

Результати НДР будуть використані у практичній діяльності Березнівського надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України», зокрема по збереженню та відновленню цільових об'єктів моніторингу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ПІСЛЯПРОЕКТНИЙ МОНІТОРИНГ, БЕРЕЗНІВСЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО, ФІЛІЯ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС», ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ», БІОТОП, ФІТОЦЕНОЗ, РІДКІСНІ ВИДИ ФЛОРИ І ФАУНИ, РІДКІСНІ ОСЕЛИЩА, РУБКИ ГОЛОВНОГО КОРИСТУВАННЯ, ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ.

ВСТУП

Дослідження є черговим етапом післяпроектного моніторингу цільових об'єктів планованої діяльності з головного користування на території Березнівського надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України», який здійснюється у відповідності до п. 6 Висновку з ОВД № 21/01-20216168050/1 від 24.11.2021 р. Моніторинг виконано на основі натурного обстеження і дослідження ділянок планової діяльності, обстежених у 2025 р. Програма робіт визначалася Планом післяпроектного моніторингу по надлісництву, погодженим Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України.

Головним завданням післяпроектного моніторингу флори, фауни і біорізноманіття було отримати перед проведення планової діяльності актуальні дані про цільові об'єкти у виділах/частинах виділів, призначених під рубки головного користування у поточному році.

Згідно з вимогами оцінки впливу на довкілля, планова діяльність здійснюється з першочерговим врахуванням інтересів збереження видів рослин і тварин, включених до додатку 1 Резолюції № 6 (1998) Бернської конвенції, а також до додатків самої Конвенції, та типів природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції № 4 (1996) Бернської конвенції, інших зразків природних оселищ (біотопів), їхніх комплексів, які повинні охоронятися згідно з Habitat Directive, середовищ існування для мігруючих видів тварин. Бернська Конвенція – Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування у Європі (Берн, 19 вересня 1979 р.). Далі у цьому документі – Бернська Конвенція.

Для виділів/частин виділів, де зареєстровано рідкісні види та оселища, на основі експертної оцінки та з урахуванням статей 39, 40 Закону України «Про рослинний світ», статей 39, 40 Закону України «Про тваринний світ», визначено необхідний режим збереження та, за потреби, запропоновано заходи для збереження цільових об'єктів.

Допустимість або недопустимість планової діяльності у зазначених виділах визначали відповідно до вимог щодо режиму збереження популяцій, встановлених в останньому виданні Червоної книги України, а для інших видів та для типів природних оселищ (біотопів) та оселищ видів керувалися експертними оцінками.

Термін «біологічне різноманіття» (біорізноманіття) у даному звіті вживається у визначенні Конвенції про охорону біологічного різноманіття від 1992 р., ратифікованої Законом № 257/94-ВР від 29.11.1994 р.

1. МЕТОДИКА ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

1.1. Перелік цільових об'єктів, що підлягають моніторингу на території, де планується проведення планованої діяльності

1. Види фауни і флори, зазначені у додатку 1 Резолюції 6 (1998) Бернської Конвенції, а також у додатках до самої Конвенції. Для тварин враховуються осілі види, види, які розмножуються на даній території, залітні, кочові (мігруючі), рідкісні види, види на межі ареалу.

2. Природні середовища існування видів флори і фауни: місця зростання, розмноження, годівлі, полювання, водопою, зимівлі, ночівлі (наприклад, для кажанів), льонки, міграції, житло/хатки і природні схованки.

3. Типи природних оселищ (біотопів) з додатку 1 Резолюції 4 (1996) Бернської Конвенції.

4. Об'єкти Червоної книги України [3, 4, 16, 17] та Зеленої книги України [5].

Переліки видів фауни, флори та природних оселищ наведено за документами:

1. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (*Бернська конвенція*) [1].

2. Резолюція № 6 (1998) Постійного комітету Бернської конвенції «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів на їх збереження» з додатками.

3. Резолюція № 4 (1996) Постійного комітету Бернської конвенції «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження» з додатком 1.

Ідентифікацію типів природних оселищ (біотопів) проводять, користуючись довідниками:

- Національний каталог біотопів України [2];

- Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8].

У випадку, коли біотоп на планованій ділянці РГК або у виділах її оточення у радіусі 100 м є звичайним, для цих ділянок допускається наведення типу лісу за лісовпорядними даними та рослинної асоціації за домінантною класифікацією [9, 10, 11].

1.2. Періодичність та головні завдання моніторингу біорізноманіття та біотопів

На території надлісництва зростають переважно хвойні, мішані та листяні ліси бореального типу, ранньовесняні ефемероїди на цій території відсутні. Тому моніторинг біорізноманіття проведено у два терміни: з 20 квітня до 20 травня та з 10 червня до 20 липня поточного року. Дані терміни цілком забезпечують повне виявлення цільових об'єктів – видового складу рослинного світу, гніздових видів птахів, ссавців, комах тощо.

Завданнями моніторингу були: отримання даних про цільові об'єкти на ділянках, запланованих у планову діяльність; розробка плану заходів, визначених режимів збереження цільових об'єктів біорізноманіття та обмежень, внесення змін і доповнень. Для цього використано такі документи: Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: The Report Format Field-By-Field Guidance [12]; <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network> [7]; Національний каталог біотопів України [2]; Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8].

1.3. Показники, які досліджуються у цільових об'єктів на видовому рівні

Для всіх виявлених цільових об'єктів флори і фауни наводиться їх коротка характеристика. Вона включає такі показники:

1. Назву виду.

2. Квартал, виділ.

3. Автора знахідки, дату.
4. Коротку характеристику виявленої популяції.
5. Статус збереження виду.
6. Перспективи збереження виду.
7. Головні загрози.
8. Заходи, які будуть вжиті для збереження виду та його оселища при проведенні планової діяльності.

Статус збереження

Статус збереження – це загальна оцінка стану популяції певного виду тварин/рослин або типу природних оселищ (біотопів). Оцінюють за двома критеріями:

1. Наскільки добре збережені на території лісокористування природні середовища існування виду (місця для жител і схованок, для зимівлі, гніздування/розмноження/виведення потомства, місця годівлі/полювання, коридори для міграцій/вільних пересувань по території). При цьому враховують і загальну площу придатних середовищ існування, і ступінь збереженості їхніх природних рис, важливих для існування певного виду тварин/рослин.

2. Здатність популяції до відновлення, наприклад, до самовідновлення, у разі припинення факторів порушень і турбування, або до відновлення за допомогою спеціальних, технічно доступних та економічно виправданих заходів і технологій.

Загальну екологічну оцінку статусу збереження виду тварин/рослин подають з використанням Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: there port for matfield-by-fieldguidance [12]. Статус збереження оцінюється за трибальною шкалою: сприятливий, несприятливий та невизначений.

Перспективи збереження

Перспективи збереження виду оцінюють у довготривалій перспективі і за сукупністю даних про вид, а саме:

- 1) зайнята площа або ареал, площі популяції;
- 2) розміри і динаміка популяції;
- 3) площі і якість природних середовищ існування для виду тварин або рослин (оселищ виду).

Рекомендована шкала відносної оцінки: а – перспективи хороші (сприятливі); б – несприятливі і неадекватні (для збереження виду); в – погані (дуже несприятливі); г – невідомо або не можливо встановити.

Перспективи збереження враховуються в оцінці статусу збереження. Статус збереження не може оцінюватися як сприятливий, якщо перспективи збереження не можна оцінити наступним чином: динаміка популяції конкретного виду тварин/рослин показує, що вид здатен до самопідтримання в довготривалій перспективі як життєздатний компонент у його природних середовищах існування; природний ареал виду не скорочується і ймовірно не почне скорочуватися у найближчому майбутньому (12 і більше років); в даний час зберігаються і ймовірно продовжать існувати достатні за площами/розмірами природні середовища існування (оселища виду) для збереження його популяції у довготривалій перспективі.

Головні порушуючі фактори і загрози

Головні порушуючі фактори – це несприятливі впливи на популяцію/популяції, що були зареєстровані за період досліджень або на час проведення обстежень. Загрози – це майбутні прогнозовані несприятливі впливи, що очікуються у найближчі 6-12 років і впливатимуть у довготривалій перспективі на життєздатність популяції або якість їхніх природних середовищ існування. Враховують порушуючі фактори і загрози власне для виду тварин/рослин і для його природних середовищ існування (оселищ виду). Користуються

переліком порушуючих факторів і загроз, прийнятим для моніторингу і звітності для мережі NATURA2000 ЄС.

Доступ до переліків: через сайт www.coe.int за запитом «List of pressures and threats under the Resolution No.8 (2012)», або через веб-сторінку Reference portal for reporting under Article 17 of the Habitats Directive за пошуком «List of pressures and threats» [6, 12].

При цьому, перелік найвищих категорій загроз наступний:

A – сільське господарство;

B – лісове господарство;

C – видобування корисних копалин;

D – енергетика (виробництво енергії) та пов'язана з цим інфраструктура;

E – будівництво транспортної інфраструктури та власне транспорт;

F – житлова, виробнича, промислова забудова, території та забудова, пов'язані з масовим відпочинком;

G – використання та вирощування біоресурсів (інше, ніж сільське господарство та лісове господарство);

H – порушення, спричинені втручанням людини (військові дії, заходи з цивільного захисту, протиаварійні заходи тощо);

I – чужинні види живих організмів, види, що важко піддаються контролю;

J – забруднення різного роду;

K – зміни природних середовищ існування, викликані людською діяльністю;

L – природні процеси (за винятком катастрофічних);

M – природні катастрофи;

N – зміна клімату;

X – порушуючі фактори і загрози невідомі або не встановлені.

Кожен з порушуючих факторів та загроз рекомендується оцінювати за ступенем впливу, користуючись наступною шкалою:

V – високий: вплив значний, прямий, на значній площі, є однією з головних причин значного скорочення площі або розміру популяції або погіршення їхніх середовищ існування, або вплив перешкоджає відновленню популяції або їхніх середовищ існування до сприятливого стану;

P – помірний: вплив помірної сили, прямий або переважно опосередкований, поширюється на середню за площею територію (фактори і загрози слабкої дії не повинні включатися до переліку головних порушуючих факторів і загроз).

Заходи для збереження/відновлення

Сюди належать необхідні заходи, які вже здійснюються, та заходи, які необхідно здійснювати для підтримання і відновлення популяцій (або природних оселищ) до сприятливого статусу збереження.

Застосовано такі ступені оцінки:

a – основні найбільш вагомні заходи вже відомі, але ще не застосовуються;

b – основні найбільш вагомні заходи вже застосовуються.

Користуються переліком природоохоронних заходів, прийнятим для моніторингу і звітності для мережі NATURA2000 ЄС.

Доступ до переліку: через сайт www.coe.int за запитом «List of conservation measures under the Resolution No.8 (2012)», або через веб-сторінку Reference portal for reporting under Article 17 of the Habitats Directive за пошуком «List of conservation measures»; Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018 – Part 1: there port for matfield-by-fiel dguidance, Annex B. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8»; Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018 – Part 2: Definitions and Methods, Розділ 1. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8»[6].

1.4. Показники, які досліджуються у цільових об'єктів – рідкісних природних оселищ (біотопів)

Для рідкісних типів природних оселищ (біотопів) наводять:

1. Лісництво, номери кварталу та виділу та площу (га);
2. Habitat code – умовне позначення типу природних оселищ, згідно з переліком, прийнятим для моніторингу і звітності за Резолюцією 8 (2012) до Бернської конвенції [6]
3. Офіційну назву типу природних оселищ згідно з переліком, прийнятим для моніторингу і звітності за Резолюцією 8 (2012) до БК (доступ через сайт www.coe.int за пошуком «Species and habitats check lists for their reporting under Resolution No 8. (2012)».
4. Репрезентативність. Репрезентативність типу природних оселищ означає міру «природності» певного оселища (біотопу) у конкретному локалітеті, ступінь відповідності його (оселища) складу тим рисам і показникам, що вважаються еталонними для даного типу природних оселищ. Оцінюється за наявністю характерних видів рослин у структурі природного оселища. Має 4 ступені:

- A – найвища,
- B – висока,
- C – посередня,
- D – найнижча.

Для оцінки репрезентативності певного типу природних оселищ, склад його рослинного покриву порівнюють з характеристиками у довідниках: тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони [8]; Interpretation Manual of the habitats listed in Resolution No.4 (1996)/ Group of Experts on Protected Areas and Ecological Networks. 2015. Оригінальна версія доступна через eunis.eea.europa.eu [13].

Статус збереження – це загальна оцінка якісного стану певного типу природних оселищ у даному локалітеті, таксаційному виділі.

Відновлення, статус і перспективи збереження певного типу природних оселищ оцінюють за 3-а ступенями оцінки:

A – природне оселище у дуже хорошому стані: структура дуже добре збережена, а перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг) – хороші, незалежно від здатності до відновлення;

B – природне оселище у хорошому стані: структура добре або достатньо збережена, перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг), хороші, відновлення легке або можливе, рідше – відновлення складне,

C – природне оселище у поганому стані: частково порушена структура, перспективи збереження екологічних функцій (екосистемних послуг) задовільні або несприятливі, відновлення легке або можливе, або відновлення дуже складне чи з певних причин неможливе.

Для оцінки статусу збереження використовують:

1. Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013-2018 – Part 1: there port for matfield-by-fiel dguidance, Annex D. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8».

2. Explanatory Notes and Guidelines for the period 2013-2018 – Part 2: Definitions and Methods, Розділ 2. Доступ через веб-сайт www.coe.int на сторінці «Reference Portal for the Reporting under Resolution No.8».

2. ОБ'ЄКТИ ПІСЛЯПРОЕКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Відповідно до Проекту організації та розвитку лісового господарства Березнівського надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» (Ірпінь, 2020), головне користування планується проводити у формі суцільно-лісосічних рубок. Заплановано провести рубки головного користування, згідно зі звітом та висновком ОВД у 8 лісництв. У таблиці 2.1 наведено таксаційну характеристику ділянок планової діяльності, обстежених у 2025 році.

Таблиця 2.1

Таксаційна характеристика ділянок планової діяльності, обстежених у 2025 році

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Площа виділу, га	Склад насадження	Вік, років	Повнота	ТЛУ
Степанське лісництво							
1				6Бп2Влч1Дз1Сз+Гз+Ос		0,70	С3ГДС
2				8Гз2Дз+Бп+Ос+Сз		0,50	С3ГД
3				6Влч4Бп+Ос+Гз+Дз+Сз		0,60	С4ГД
4				7Гз2Дз1Сз+Бп		0,60	С3ГД
5				6Гз1Клг1Бп1Ос1Влч		0,60	С3ГД
6				6Бп2Сз2Дз+Влч+Ос		0,50	В2ДС
Кузьмівське лісництво							
7				10Сз+Бп		0,45	В4ДС
8				9Влч1Бп		0,60	С4ВЛЧ
9				10Сз		0,60	А2С
10				9Сз1Бп		0,45	В2ДС
11				8Сз2Бп		0,45	В3ДС
12				10Влч+Бп+Ос+Сз		0,45	В3ДС
13				10Сз+Бп		0,40	В4ДС
14				10Сз		0,40	А2С
15				10Сз+Бп		0,45	В3ДС
16				10Сз+Бп		0,35	А2С
17				9Сз1Бп		0,40	В2ДС
18				9Сз1Бп		0,35	В3ДС
19				10Сз+Бп		0,35	В3ДС
20				10Сз		0,40	В3ДС
21				10Сз+Бп		0,45	В3ДС
22				10Сз+Бп		0,45	В3ДС
23				10Сз+Бп		0,50	В3ДС
24				10Сз+Бп		0,45	В3ДС
25				10Сз		0,65	В3ДС

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Площа виділу, га	Склад насадження	Вік, років	Повнота	ТЛУ
Малинське лісництво							
26				10Сз+Бп		0,60	A2C
27				7Сз2Бп1Ос+Гз+Дз		0,50	С3ГДС
28				10Сз+Бп		0,60	A2C
29				10Сз+Бп		0,65	A2C
30				10Сз		0,70	A2C
31				10Сз		0,60	A2C
32				10Сз+Бп		0,60	B2ДС
33				9Сз1Бп		0,50	A2C
34				10Сз		0,45	B3ДС
35				6Сз2Влч1Бп1Гз		0,60	С3ГДС
36				10Сз+Бп		0,40	B3ДС
37				8Сз2Бп+Дз+Влч+Ос		0,50	С4ГДС
38				10Сз+Бп		0,65	B3ДС
39				8Сз1Влч1Гз+Бп+Дз		0,70	С3ГДС
40				10Сз+Влч+Бп+Гз		0,60	С3ГДС
41				10Сз		0,50	A2C
Малуське лісництво							
42				4Бп2Ос1Влч2Сз1Дз		0,70	С3ГДС
43				6Влч2Бп1Ос1Дз		0,60	С4ВЛО
44				5Влч3Бп1Сз1Дз		0,60	С4ВЛЧ
45				9Сз1Бп		0,50	B3ДС
46				7Сз1Бп2Ос+Влч		0,55	B3ДС
47				6Влч1Бп1Ос2Дз+Сз		0,60	С4ВЛО
48				6Сз1Дз1Бп1Влч1Ос		0,40	С4ГДС
49				7Влч2Бп1Сз		0,50	С4ВЛЧ
50				10Сз+Бп		0,45	B3ДС
51				6Гз2Дз1Бп1Влч+Ос		0,60	С3ГДС
Князівське лісництво							
52				9Сз1Бп		0,60	B4ДС
53				10Сз+Бп		0,40	B4ДС
54				7Сз2Бп1Влч+Ос		0,50	B3ДС
55				9Сз1Бп		0,60	B4ДС
56				10Сз		0,40	A2C
57				10Сз+Бп		0,40	A2C

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Площа виділу, га	Склад насадження	Вік, років	Повнота	ТЛУ
58				5Бп2Сз2Ос1Влч		0,70	ВЗДС
Бобрівське лісництво							
59				6Бп2Сз2Дз+Ос+Влч		0,30	ВЗДС
60				5Влч3Бп1Ос1Гз		0,60	С4ВЛЧ
61				7Влч3Бп		0,50	С4ВЛЧ
62				8Сз2Бп		0,30	ВЗДС
63				8Сз2Бп		0,50	ВЗДС
Балашівське лісництво							
64				8Влч2Бп+Сз+Ос		0,45	С4ВЛЧ
65				9Сз1Бп+Дз		0,40	ВЗДС
66				8Сз2Бп+Дз+Влч+Ос		0,35	ВЗДС
67				3Гз2Сз2Дз3Бп		0,40	С3ГДС
Березнівське лісництво							
68				5Влч4Бп1Сз+Ос		0,70	С4ВЛЧ
69				4Сз6Бп+Дз+Влч+Ос		0,40	В4ДС
70				7Сз3Бп		0,30	В4ДС
71				6Сз3Бп1Влч+Ос		0,30	ВЗДС
72				10Сз		0,55	В2ДС

3. РЕЗУЛЬТАТИ ПІСЛЯПРОЄКТНОГО МОНІТОРИНГУ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БЕРЕЗНІВСЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

3.1. Характеристика ділянок планової діяльності

Результати чергового етапу післяпроектного моніторингу ділянок планованої діяльності у 2025 році виконано у формі таблиці 3.1. У таблиці наведено біотопи та види рослин та тварин, які захищаються Червоною книгою України (ЧКУ) (Накази Міндовкілля, 2021) та Резолюцією Бернської конвенції (РБК). Біотопи подаються за Національним каталогом біотопів України з відповідними номерами і назвами. Ідентифіковані рідкісні біотопи виділено сірим кольором.

Таблиця 3.1

Характеристика ділянок планової діяльності, обстежених у 2025 році

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Номер та назва біотопу (оселища) за Національним каталогом біотопів України	Види тварин та рослин під захистом ЧКУ, РБК
Степанське лісництво				
1			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
2			Д1.2.1 Центральноевропейські грабово-дубові ліси	-
3			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	-
4			Д1.2.1 Центральноевропейські грабово-дубові ліси	-
5			Д1.2.1 Центральноевропейські грабово-дубові ліси	-
6			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
Кузьмівське лісництво				
7			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	-
8			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	-
9			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
10			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
11			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
12			Д1.8 Антропогенні широколистяні ліси	-
13			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	-
14			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
15			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
16			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
17			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
18			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Номер та назва біотопу (оселища) за Національним каталогом біотопів України	Види тварин та рослин під захистом ЧКУ, РБК
19			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
20			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
21			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
22			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	
23			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
24			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
25			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
Малинське лісництво				
26			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
27			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
28			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
29			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
30			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
31			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
32			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
33			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
34			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
35			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
36			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
37			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	-
38			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
39			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
40			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Номер та назва біотопу (оселища) за Національним каталогом біотопів України	Види тварин та рослин під захистом ЧКУ, РБК
41			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
Малуське лісництво				
42			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
43			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	-
44			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	-
45			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
46			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
5			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	-
48			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	-
49			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	-
50			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
51			Д1.2.1 Центральноевропейські грабово-дубові ліси	-
Князівське лісництво				
52			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	-
53			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	-
54			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
55			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	-
56			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
57			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
58			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
Бобрівське лісництво				
59			Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси	-
60			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	-
61			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	-
62			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
63			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Номер та назва біотопу (оселища) за Національним каталогом біотопів України	Види тварин та рослин під захистом ЧКУ, РБК
Балашівське лісництво				
64			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	-
65			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
66			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
67			Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси	-
Березнівське лісництво				
68			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	-
69			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	-
7			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	-
71			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-
72			Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної	-

Кількість і повна назва біотопів за відповідними класифікаційними системами Європи і України наводиться у таблиця 3.2.

Таблиця 3.2

Номенклатура і представництво біотопів у місцях планової діяльності на 2025 рік

№ п/п	Біотопи за класифікаційними системами України і Європи	Кількість об'єктів, одиниць
1	НКБУ: Д1.2.1 Центральноевропейські грабово-дубові ліси; EUNIS: G1.A Мезо- і евтрофні ліси з домінуванням <i>Quercus</i> , <i>Carpinus</i> , <i>Fraxinus</i> , <i>Acer</i> , <i>Tilia</i> , <i>Ulmus</i> і споріднені ліси; G1.9 Незаплавні ліси з домінуванням <i>Betula</i> , <i>Populus tremula</i> or <i>Sorbus aucuparia</i> ; Бернська конвенція: <i>G1.A1 Ліси Quercus – Fraxinus – Carpinus betulus на евтрофних і мезотрофних ґрунтах</i> ; Оселища Директива: <i>9170 Дубово-грабові ліси Galio-Carpinetum</i> .	4
2	НКБУ: Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси; EUNIS: G1.7 Термофільні листопадні ліси; G4.C Мішані термофільні ліси сосново-дубові ліси; Бернська конвенція: <i>G1.7 Термофільні листопадні ліси</i> ; Оселища Директива: <i>9110*Євросибірські степові діброви</i>	1
3	НКБУ: Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси; EUNIS: G1.9 Незаплавні ліси з домінуванням <i>Betula</i> , <i>Populus tremula</i> або <i>Sorbus aucuparia</i> , G4.4 Мішані ліси <i>Pinus sylvestris – Betula</i>	5

№ п/п	Біотопи за класифікаційними системами України і Європи	Кількість об'єктів, одиниць
4	НКБУ: Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси; EUNIS: G1.5 Широколистяні ліси на кислому торфі (G1.51 Сфагнові березові ліси), G4.1. Мішані заболочені ліси; Бериська конвенція: <i>G1.51 Сфагнові березові ліси;</i> Оселищна Директива: <i>91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси.</i>	1
5	НКБУ: Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена; EUNIS: G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням <i>Alnus</i> або <i>Fraxinus</i> ; Бериська конвенція: <i>G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням Alnus або Fraxinus;</i> Оселищна Директива: <i>91E0 Заплавні ліси з Alnus glutinosa та Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnionincanae)</i>	10
6	НКБУ: Д1.8 Антропогенні широколистяні ліси; EUNIS: G1.C Культури широколистяних листопадних дерев виразно неприродного характеру; G4.F Мішані лісові культури; G5.2 Ділянки антропогенного широколистяного листопадного лісу малої площі; G5.5 Ділянки антропогенного мішаного листопадного лісу малої площі.	1
7	НКБУ: Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної; EUNIS: G3.4 Ліси <i>Pinus sylvestris</i> на південь від тайги (G3.42111 Субконтинентальні зеленомохові ліси сосни звичайної; G3.42113 Субконтинентальні молінієві ліси сосни звичайної; G3.42114 Субконтинентальні різнотравні ліси сосни звичайної); G4.4 Мішані ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Betula</i> ; G4.7 Мішані ацидофільні ліси <i>Pinus sylvestris</i> – <i>Quercus</i>)	42
8	НКБУ: Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної; EUNIS: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси, G4.1 Мішані заболочені ліси; Бериська конвенція: <i>G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси;</i> Оселищна Директива: <i>91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси</i>	8
Разом:		72

Усі ліси (біотопи) розділяються на типові та рідкісні. До типових біотопів (за НКБУ) надлісництва відносяться:

Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси. Вони представлені наступними деревостанами: березовими та сосново-березовими лісами з домішкою сосни звичайної, осики та вільхи чорної. У підліску зустрічається крушина ламка та горобина звичайна. Трав'яно-чагарничковий ярус складається із молінії голубої, орляка звичайного, чорниці, брусниці, багна болотного, вересу звичайного, сфагну оманливого, зозулиного льону звичайного, дикрану багатоніжкового та плевроцію Шребера (проективне покриття становить 75-85 %);

Д1.8 Антропогенні широколистяні ліси. Він представлений деревостаном з вільхи чорної з домішкою берези повислої, осики та сосни звичайної. У підліску трапляється крушина ламка та горобина звичайна. Живий надґрунтовий покрив представлений молінією голубою, одинарником європейським, веснівкою дволистою, щитником шартрським, польовицею пагононосною, зірочником лісовим, дикраном багатоніжковим, плевроцієм Шребера, зозулиним льоном звичайним (проективне покриття становить 70 %);

Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної. Вони представлені наступними деревними видами: сосна звичайна, береза повисла, осика та дуб звичайний. У

підліску зустрічається крушина ламка, горобина звичайна, верба козяча та рододендрон жовтий (в окремих лісництвах і нечасто). Живий надгрунтовий покрив складається із лише дикрану багатоніжкового та плевроцію Шребера або із молінії голубої, орляка звичайного, чорниці, брусниці, багна болотного, вересу звичайного, дикрану багатоніжкового та плевроцію Шребера або із вересу звичайного, брусниці, дикрану багатоніжкового, плевроцію Шребера, костриці овечої, кладоній дюймової, м'якої, оленячої та стрункої (проективне покриття становить 80-90 %).

У загальному частка типових біотопів на ділянках плавної діяльності становить 66,7 %.

3.2. Рідкісні біотопи на ділянках планової діяльності

На основі узагальнення даних характеристик цільових об'єктів встановлено кількість, номенклатуру та інші характеристики рідкісних біотопів на ділянках планової діяльності, обстежених у 2025 р. на території Березнівського надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України». При визначенні (ідентифікації) рідкісних біотопів застосовано класифікаційні системи Національного каталогу біотопів України, EUNIS, Бернської конвенції, Оселищної Директиви. У місцях планованої діяльності усього виявлено 24 лісові рідкісні біотопи. Їхня характеристика наведена у таблиці 3.3.

Репрезентативність рідкісних біотопів на ділянках планової діяльності є посередньою або найнижчою. За статусом збереження виділяються біотопи з хорошим або поганим станом, а перспективи збереження – хороші, задовільні або несприятливі. Основними причинами є невідповідність деяких деревних порід типам лісорослинних умов, низька відносна повнота та т. д. Також, перелічені чинники знижують можливість виконувати цими насадженнями екосистемні послуги.

Таблиця 3.3

Перелік та характеристика рідкісних біотопів на ділянках планової діяльності, обстежених у 2025 р.

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Рідкісний біотоп – номер і назва за НКБУ	Репрезентативність	Статус збереження	Перспективи збереження	Плановані заходи зі збереження
Степанське лісництво							
1			Д1.2.1 Центральньо-європейські грабово-дубові ліси	найнижча	у поганому стані	задовільні	відновлення у корінному типі лісу
2			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	найнижча	у хорошому стані	хороші	відновлення у корінному типі лісу
3			Д1.2.1 Центральньо-європейські грабово-дубові ліси	найнижча	у хорошому стані	хороші	відновлення у корінному типі лісу
4			Д1.2.1 Центральньо-європейські грабово-дубові ліси	найнижча	у поганому стані	задовільні	відновлення у корінному типі лісу
Кузьмівське лісництво							
5			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	посередня	у поганому стані	несприятливі	відновлення у корінному типі лісу

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Рідкісний біотоп – номер і назва за НКБУ	Репрезентативність	Статус збереження	Перспективи збереження	Плановані заходи зі збереження
6			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	посередня	у хорошому стані	хороші	відновлення у корінному типі лісу
7			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	посередня	у поганому стані	несприятливі	відновлення у корінному типі лісу
Малинське лісництво							
8			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	посередня	у хорошому стані	задовільні	відновлення у корінному типі лісу
Малуське лісництво							
9			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	найнижча	у хорошому стані	задовільні	відновлення у корінному типі лісу
10			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	найнижча	у хорошому стані	задовільні	відновлення у корінному типі лісу
11			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	найнижча	у хорошому стані	задовільні	відновлення у корінному типі лісу
12			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	посередня	у поганому стані	несприятливі	відновлення у корінному типі лісу
13			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	посередня	у хорошому стані	задовільні	відновлення у корінному типі лісу
14			Д1.2.1 Центральноевропейські грабово-дубові ліси	посередня	у поганому стані	задовільні	відновлення у корінному типі лісу
Князівське лісництво							
15			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	посередня	у поганому стані	задовільні	відновлення у корінному типі лісу

№ п/п	№ кварталу	№ виділу	Рідкісний біотоп – номер і назва за НКБУ	Репрезентативність	Статус збереження	Перспективи збереження	Плановані заходи зі збереження
16			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	посередня	у хорошому стані	несприятливі	відновлення у корінному типі лісу
17			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	посередня	у хорошому стані	хороші	відновлення у корінному типі лісу
Бобрівське лісництво							
18			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	найнижча	у поганому стані	задовільні	відновлення у корінному типі лісу
19			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	посередня	у хорошому стані	задовільні	відновлення у корінному типі лісу
Балашівське лісництво							
20			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	посередня	у поганому стані	несприятливі	відновлення у корінному типі лісу
21			Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси	найнижча	у поганому стані	несприятливі	відновлення у корінному типі лісу
Березнівське лісництво							
22			Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена	найнижча	у поганому стані	несприятливі	відновлення у корінному типі лісу
23			Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси	посередня	у поганому стані	несприятливі	відновлення у корінному типі лісу
24			Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної	посередня	у поганому стані	несприятливі	відновлення у корінному типі лісу

Лісові рідкісні біотопи (за НКБУ) представлені наступними деревними, чагарниковими та трав'яними рослинами, мохами та лишайниками:

Д1.2.1 Центральноевропейські грабово-дубові ліси. Ці насадження в основному представлені дубом звичайним та грабом звичайним, також трапляються береза повисла, осика та ясен звичайний. Підлісок має низьку зімкнутість, складається в основному з ліщини звичайної, не часто крушина ламка. Живий надгрунтовий покрив представлений

копитняком європейським, зірочником лісовим, печіночницею звичайною, підлісником європейським, просянкою розлогою, зеленчуком жовтим, медункою темною, осокою пальчастою (проективне покриття становить 40-50 %);

Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси. Він представлений мішаним насадженням з дуба звичайного, сосни звичайної, берези повислої, осики, вільхи чорної та граба звичайного. У підліску зустрічається крушина ламка, горобина звичайна, бузина чорна та ліщина звичайна. Живий надґрунтовий покрив складається з конвалії звичайної, суниці лісової, буквиці лікарської, купини пахучої, вероніки дібрової, дзвоників персиколістих, зірочника лісового, материнки звичайної, віхалки гіллястої, косяниці, конюшини альпійської, наперстянки великоквіткової, перлівки пониклої, брусниці, чорниці, смовді гірської, тонконога лучного та дібровного, орляка звичайного (проективне покриття становить 70-85 %);

Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси. Він складається з берези звичайної та сосни звичайної з незначною домішкою інших лісоутворюючих порід. Підлісок представлений крушиною ламкою та вербою козячою. У живому надґрунтовому покриві переважають молінія голуба, бурсниця, верес звичайний, чорниці, польовиця пагононосна, верес звичайний, сфагн оманливий та магелланський, дикран багатоніжковий, плевроцій Шребера, зозулин льон звичайний (проективне покриття становить 67 %);

Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена. Вони представлені наступними деревними видами: вільха чорна, береза повисла, дуб звичайний, осика, граб звичайний та сосни звичайної. У підліску наявні крушина ламка, горобина звичайна, верба козяча. До складу трав'яно-чагарничкового покриву входить осока трясучковидна, зірочник польовий, вербозілля звичайне, чемериця Лобелієва, веснівка дволиста, плакун верболистий, малина звичайна, смовдь болотна або комиш лісовий, осока гостровидна, осока побережна, щитники чоловічий та шартрський, малина звичайна, кропива дводомна, ситник розлогий (проективне покриття складається 50-70 %);

Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної. Ці ліси складаються з сосни звичайної, рідше з домішкою берези повислої. Підлісок представлений крушиною ламкою та вербою козячою. Трав'яно-чагарничковий ярус складається з багна болотного, буяхів, чорниці, брусниці, вереса звичайного, андромеди багатолістої, журавлини болотної; моховий ярус – з дикрана багатоніжкового, плевроція Шребера, сфагна оманливого, зозулиного льону звичайного (проективне покриття становить 85-90 %).

Найбільш поширеними рідкісними біотопами, за НКБУ, у місцях планової діяльності, є біотопи з наступними видами деревних рослин: вільхою чорною та сосна звичайна. До цих рідкісних біотопів належать: Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена та Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної. Менш поширеними є Д1.2.1 Центральноевропейські грабово-дубові ліси, Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси та Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси. У сукупності частка рідкісних біотопів становить 33,3 % від загальної кількості біотопів. Абсолютна більшість ділянок рідкісних біотопів на ділянках планованої діяльності, обстежених у 2025 р. не потребує спеціальних заходів з охорони, а наступним кроком, для цих біотопів на ділянках планової діяльності, є проведення заходів з їхнього відновлення у корінному типі лісу. Створення і формування насаджень у корінному типі дозволить покращити у майбутньому виконання екосистемних послуг.

3.3. Післяпроектний моніторинг ділянок планованої діяльності за 2022-2025 роки

У 2025 році дослідження проводились на ділянках планової діяльності 2022-2025 років, нині це – зруби, на яких проводиться/проведено відновлення лісу природним чи штучним способами. На усіх цих ділянках сформувався наступний біотоп за Національним каталогом біотопів України – Д3 Біотопи з недавно знищеним деревним ярусом (EUNIS:

G5.7 Молоді лісові культури і поростеві деревостани, G5.8 Вируби і згарища). Це біотоп є перехідним, у майбутньому можуть сформуватися типові або рідкісні біотопи (оселища) в залежності від складу фітоценозу, його наближення до «еталонності» і лісорослинних умов.

У процесі поточних обстежень встановлено, що трелювання і складування заготовленої лісопродукції та утилізація порубкових решток за межами ділянок планової діяльності не проводилися. Вивезення деревини та роботи з приведення лісосічних ділянок до стану, придатного до лісовідновлення, виконувалися оперативно. На усіх ділянках планової діяльності 2022-2025 років наявні порубочні рештки в об'ємі $5 \text{ м}^3 \cdot \text{га}^{-1}$ різних стадій розкладання і діаметрів. Також на ділянках наявні залишені дерева-насічники. Їхня кількість залежить від площі ділянки, основними видами є сосна звичайна та дуб звичайний.

Моніторинг показав, що фактів помітних порушень структурно-функціональних складових у виділах, прилеглих до ділянок планової діяльності, не спостерігається. У цілому, деревостан, підріст, підлісок, трав'яно-чагарниковий ярус, мохи і лісова підстилка в узлісних зонах прилеглих до зрубів насаджень не мають ознак значимих ушкоджень. Рослинний покрив в оточуючих виділах за відсутності прямої дії лісогосподарських операцій не зазнав негативного впливу через проведення планової діяльності, є цілком обґрунтованим. Правомірним є висновок про те, що планована діяльність 2022-2025 рр. не призвела до значного негативного впливу на збереженість рідкісних рослин. Окремі види рослин, які охороняються згідно Резолюції Бернської конвенції та Європейського червоного списку, відзначаються високим ступенем швидкого самовідновлення та зростанням популяцій.

4. ДОСЛІДЖЕННЯ НАЯВНОСТІ ВИДІВ ФЛОРИ ТА ФАУНИ ЗАНЕСЕНИХ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ НА ДІЛЯНКАХ ПЛАНОВОЇ ДІЛЬНОСТІ ТА В ОТОЧУЮЧИХ ВИДІЛАХ

4.1. Біорізноманіття на ділянках планованої діяльності та в оточуючих виділах

У процесі післяпроектного моніторингу під час обстеження місць планованої діяльності на 2025 рік на території Березнівського надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» встановлювали наявність видів рослин і тварин, які підлягають охороні за Червоною книгою України, Резолюції Бернської конвенції або Європейським червоним списком. Перелік та передбачені методикою моніторингу характеристики наведені у таблиці 4.1, а їх представництво та кількість локалітетів видів рослин та тварин наведено у таблиці 4.2.

Таблиця 4.1

Квартально-видільний перелік та коротка характеристика видів рослин і тварин під час маршрутного обстеження та у місцях планової діяльності на території надлісництва

№ п/п	Назва виду рослини чи тварини	№ кварталу / виділу	Автор знахідки, дата	Коротка характеристика виявлення популяції	Статус / перспектива збереження виду	Головні загрози	Заходи, які будуть вжиті для збереження виду
Бобрівське лісництво							
1	Рододендрон жовтий (<i>Rhododendron luteum</i> (L.) Sweet)			Одиничні особини	Сприятливий / сприятлива	Природні процеси, зміни клімату	Спеціальних заходів не потребує
Балашівське лісництво							
2	Рододендрон жовтий (<i>Rhododendron luteum</i> (L.) Sweet)			Одиничні особини	Сприятливий / сприятлива	Природні процеси, зміни клімату	Спеціальних заходів не потребує
Березнівське лісництво							
3	Рододендрон жовтий (<i>Rhododendron luteum</i> (L.) Sweet)			Одиничні особини	Сприятливий / сприятлива	Природні процеси, зміни клімату	Спеціальних заходів не потребує
4	Смілка литовська (<i>Silene lituanica</i> Zapal.)			Одиничні особини біля дороги	Сприятливий / сприятлива	Природні процеси, зміни клімату	Спеціальних заходів не потребує

Післяпроектні моніторингові дослідження свідчать, що на ділянках планованої діяльності, обстежених у 2025 році на території надлісництва відсутні види рослин та тварин, які підлягають охороні згідно Червоної книги України.

Встановлено наявність одного виду рослини – рододендрона жовтого (*Rhododendron luteum* Sweet), який відмічений у Резолюції Бернської конвенції. Під час обстеження його зафіксовано у 3 локалітетах на ділянках планової діяльності. Більшість популяцій рододендрона жовтого на ділянках планової діяльності є одиничними особинами, причиною є природні умови, які зумовлюють західну межу природного ареалу в Україні. Планова діяльність не є причиною зникнення рододендрона у майбутньому, тому перспективи їх збереження сприятливі. Цьому виду на території надлісництвом загроза мінімальна, адже дослідження продемонстрували, що згаданий вид добре поновлюється після проведеної планової діяльності, інтенсивно розростається на зрубках та згарищах, швидко займаючи панівне становище у молодих лісах у процесі відновлення [16, 17, 18].

Другий зафіксований вид рослини – смілка литовська (*Silene lituanica* Zapal.), яка охороняється згідно Європейського червоного списку. Цей вид є однорічником і добре розмножується насінням. Він інтенсивно росте на ділянках з значним освітленням, зокрема на ділянках після проведення планової діяльності у продовж перших декількох років. Цей

вид флори характеризуються належним або високим ступенем збереження та самовідновлення і має сприятливі перспективи подальшого процвітання (з 2021 року є видаленим з Червоної книги України [14]).

Таблиця 4.2

Розміщення і охоронний статус видів рослин і тварин, виявлених під час маршрутного обстеження та у місцях планової діяльності на території надлісництва

№ п/п	Назва виду рослини чи тварини	Охоронний статус	Кількість локалітетів, одиниць		
			усього	за розміщенням	
				ділянки планової діяльності	оточуючий виділ
1	Рододендрон жовтий (<i>Rhododendron luteum</i> (L.) Sweet)	БК			
2	Смілка литовська (<i>Silene lituanica</i> Zapal.)	ЄЧС			
Разом рослин:					

Примітка: ЧКУ – Червона книга України, БК – Резолюції Бернської конвенції, ЄЧС – Європейський червоний список.

4.2. Перелік заходів, спрямованих на усунення впливу планової діяльності на виявлені місця зростання/перебування об'єктів Червоної книги України

Для зменшення негативного впливу лісогосподарських заходів на біорізноманіття, у тому числі і виявлених видів тварин та рослини Червоної книги України пропонуються наступні заходи:

- відновлення лісів на ділянках планової діяльності у корінному вигляді. У свіжих і вологих сугрудах формувати насадження мішаного складу з 4-6 одиницями у складі дуба звичайного. У вологих і сирих вільхових типах практикувати відновлення насаджень як природним, так і штучним способами з 4-6 одиницями вільхи чорної, 1-2 одиницями дуба звичайного, 1-2 одиницями ясена звичайного;

- в усіх біотопах, на кожній ділянці планової діяльності, необхідно виконувати цільову оцінку можливостей природного поновлення, надаючи йому перевагу перед штучним. Забезпечити максимально можливе збереження життєздатного підросту основних лісотвірних порід (головних і супутніх) і переведення його в склад майбутнього насадження;

- у разі незадовільного прогнозу природного поновлення після проведення планової діяльності або формування похідних деревостанів, зокрема осичників, слід створювати суцільні/часткові лісові культури;

- для дуба звичайного чи вільхи чорної, доцільним є також використання вегетативного природного поновлення шляхом селективного відбору лідируючих особин з гнізд порості;

- у разі, коли у прилеглих до ділянок виділах наявні рідкісні біотопи та рідкісні види рослин, проводити планову діяльність у зимовий період часу та у спосіб, який би убезпечував від ушкодження стіни лісу та надґрунтового покрив оточуючих насаджень;

- збереження рідкісних лісових біотопів на території надлісництва, охорона їх від незаконних рубань та пожеж, а за можливості переводити їх у природно-заповідному фонді;

- під час проведення лісовпорядкування та відводів ділянок у планову діяльність проводити обстеження на наявність рідкісних видів рослин, перебування/гніздування тварин;

- фіксувати місця гніздівлі хижих птахів та створювати охорону зону відповідно до чинного законодавства;

- проводити пропаганду щодо збереження лісових насаджень та рідкісних видів рослин і тварин;

- при виявленні ерозійних процесів на ділянках планової діяльності, господарські заходи потрібно припинити і вжити заходів для зупинки розвитку ерозійних процесів.

**5. ПІСЛЯПРОЕКТНИЙ МОНІТОРИНГ В ОБ'ЄКТАХ СМАРАГДОВОЇ
МЕРЕЖІ HORYN RIVER VALLEY IN RIVNE REGION (UA0000413), BOBER RIVER
VALLEY (UA0000346) ТА SLUCH RIVER VALLEY IN RIVNE REGION (UA0000347)
НА ТЕРИТОРІЇ БЕРЕЗНІВСЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА
ФЛІЇ «ПОЛІСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»**

5.1. Інформація щодо досліджень в об'єктах Смарагдової мережі

Об'єкти Смарагдової мережі Sluch river valley in Rivne region (UA0000347) та Horyn river valley in Rivne region (UA0000413) не охоплюють територію надлісництва, а лише межують з нею. Так, об'єкт Смарагдової мережі Sluch river valley in Rivne region (UA0000347) межує з Князівським (квартали № 21 і 29) та Березнівським (квартал № 61) лісництвами; об'єкт Смарагдової мережі Horyn river valley in Rivne region (UA0000413) межує з Кузьмівським (квартали № 1, 6, 15, 24, 41, 40 і 51) та Малинським (квартали № 1, 3, 9, 15, 21, 27, 32 і 37) лісництвами.

Об'єкт Смарагдової мережі Bober river valley (UA0000346) частково межує та охоплює територію надлісництва. Так, об'єкт Смарагдової мережі Bober river valley (UA0000346) межує з Балашівським лісництвом (квартали № 30, 42, 54 і 77) та охоплює Бобрівське (квартали № 20, 26, 27, 35-42, 47-54), Князівське (квартали № 1, 4, 5, 6, 8, 12, 15, 16, 19 і 20) і Балашівське (квартали № 7, 8, 9, 75 і 76) лісництвами.

В об'єкті Смарагдової мережі *Sluch river valley in Rivne region (UA0000347)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотопи:

- B1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; C1.32 Вільноплаваюча рослинність евтрофних водойм; C1.33 Вкорінена занурена рослинність евтрофних водойм; C1.3411 Угруповання водяних жовтеців на мілководдях; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- B2.1.1 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з однорічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C3.51 Євро-сибірські низькорослі однорічні земноводні угруповання (за винятком C3.5131 угруповань ситнику жаб'ячого); **Додаток I Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B2.1.2 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з багаторічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C3.4 Маловидові угруповання низькорослих біляводних або земноводних рослин; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B3.2.1 Мезотрофні та евтрофні водотоки зі швидкою течією (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C2.27 Мезотрофна рослинність швидких водотоків; C2.28 Евтрофна рослинність швидких водотоків; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*);

- B3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (**Резолюція 4 Бериської конвенції:** C2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; C2.34 Евтрофна рослинність повільно текучих водотоків; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*);

болотні біотопи:

- B2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осонок (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осонок (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

трав'яні біотопи:

- T1.1.1 Псамофітні трав'яні біотопи на кислих субстратах (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах; **Додаток I Оселищної Директиви:** 2330 Континентальні дюни з незімкненими угрупованнями з *Corynephorus* та *Agrostis*);

- T2.3.1 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6510 Низинні сінокосні луки (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);

- T3.1.1 Вологі евтрофні і мезотрофні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6440 Заплавні луки річкових долин *Cnidion dubii*);

чагарникові та чагарничкові біотопи:

- C7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** F9.1 Прирічкові чагарники);

лісові біотопи:

D1.6.1 Заплавні вербові і тополеві ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.11 Прирічкові вербові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

В об'єкті Смарагдової мережі *Horyn river valley in Rivne region (UA0000413)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотопи:

- B1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; C1.223 Вільноплаваючі скупчення *Stratiotes aloides*; C1.224 Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*; C1.32 Вільноплаваюча рослинність евтрофних водойм; C1.33 Вкорінена занурена рослинність евтрофних водойм; C1.3411 Угруповання водяних жовтеців на мілководдях; C1.3413 Зарості *Hottonia palustris* на мілководдях; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- B1.1.4 Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C1.4 Постійні стоячі дистрофні водойми; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3160 Природні дистрофні озера та стави);

- B2.1.1 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з однорічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C3.51 Євро-сибірські низькорослі однорічні земноводні угруповання (за винятком C3.5131 угруповань ситнику жаб'ячого); **Додаток I Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B2.1.2 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з багаторічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C3.4 Маловидові угруповання низькорослих біляводних або земноводних рослин; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; C2.34 Евтрофна рослинність повільно текучих водотоків; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranuncion fluitantis* та *Callitricho-Batrachion*);

болотні біотопи:

- B2.1.1 Осокові карбонатні болота без сфагнових мохів (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D4.1 Багаті низинні болота, в тому числі евтрофні високотравні низинні болота і карбонатні флеші та мочарі; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7210*Карбонатні низинні болота з *Cladium mariscus* та з видами *Caricion davallianae*);

- B2.1.2 Карбонатні болота зі сфагновими мохами (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D4.1 Багаті болота, включаючи евтрофні високотравні та карбонатні болота; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7230 Лужні низинні болота);

- B2.2.2 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих кореневищних осок (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

- B2.2.3 Болотні та підтоплені ділянки з угрупованнями високих купинних осок (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** D5.2 Зарості крупних осокових переважно без застою води);

трав'яні біотопи:

- T2.4.1 Рівнинні та низькогірні пустищні луки (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E1.71. Угруповання *Nardus stricta*);

- T3.3.1 Мокрі луки з домінуванням злакоподібних трав (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки);

- T3.1.2 Вологі оліготрофні сінокісні луки (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** E3.5 Мокрі або вологі оліготрофні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6410 Молінієві луки на вапнякових, торф'яних або глинистомулистих ґрунтах (*Molinion caeruleae*)).

чагарникові та чагарничкові біотопи:

- C7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** F9.1 Прирічкові чагарники);

лісові біотопи:

- D1.6.1 Заплавні вербові і тополеві ліси (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G1.11 Прирічкові вербові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*));

- D2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

D2.5.2 Оліготрофні болота з ярусом сосни (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси).

В об'єкті Смарагдової мережі *Bober river valley (UA0000346)* зафіксовані наступні біотопи за НКБУ:

водні біотопи:

- B1.1.2 Мезотрофні та евтрофні водойми з макрофітною рослинністю (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C1.222 Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3150 Природні евтрофні озера з рослинністю типу *Magnopotamion* або *Hydrocharition*);

- B2.1.1 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з однорічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Бернської конвенції:** C3.51 Євро-сибірські низькорослі однорічні земноводні угруповання (за винятком C3.5131 угруповань ситнику жаб'ячого); **Додаток I**

Оселищної Директиви: 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B2.1.2 Алювіальні ділянки та днища пересохлих водойм з багаторічною земноводною рослинністю (**Резолюція 4 Берської конвенції:** C3.4 Маловидові угруповання низькорослих біляводних або земноводних рослин; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3130 Оліготрофні до мезотрофних непроточні (лентичні) водойми з рослинністю *Littorelletea uniflorae* та/або *Isoëto-Nanojuncetea*);

- B3.2.2 Мезотрофні та евтрофні водотоки з повільною течією (**Резолюція 4 Берської конвенції:** C2.33 Мезотрофна рослинність повільно текучих водотоків; **Додаток I Оселищної Директиви:** 3260 Водотоки від рівнинних до гірських поясів з рослинністю *Ranunculion fluitantis* та *Callitriche-Batrachion*);

болотні біотопи:

- B3 Мезотрофні болота (**Резолюція 4 Берської конвенції:** D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7140 Перехідні трясовини та сплавини);

- B4.2 Мочажини (**Резолюція 4 Берської конвенції:** D2.3 Перехідні трясовини та сплавини; **Додаток I Оселищної Директиви:** 7150 Западини на торф'яних субстратах з *Rhynchosporion*);

трав'яні біотопи:

- T1.1.1 Псамофітні трав'яні біотопи на кислих субстратах (**Резолюція 4 Берської конвенції:** E1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах; **Додаток I Оселищної Директиви:** 2330 Континентальні дюни з незімкненими угрупованнями з *Corynephorus* та *Agrostis*);

- T2.3.1 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки (**Резолюція 4 Берської конвенції:** E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6510 Низинні сінокісні луки (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*);

- T3.3.2 Мокрі луки з домінуванням високотрав'я (**Резолюція 4 Берської конвенції:** E5.4 Мокрі або вологі високотравні та папоротеві узлісся і луки; **Додаток I Оселищної Директиви:** 6430 Гідрофільні високотравні каймові угруповання рівнин та від монтанного до альпійського висотних поясів);

чагарникові та чагарничкові біотопи:

- C7.1 Вербові чагарникові зарості піщаних і суглинкових берегів (**Резолюція 4 Берської конвенції:** F9.1 Прирічкові чагарники);

- C8 Псамофітні чагарникові угруповання (**Резолюція 4 Берської конвенції:** F9.1 Прирічкові чагарники);

лісові біотопи:

- D1.2.2 Східноєвропейські мезофільні евтрофні ліси дуба звичаного і липи серцелистої лісової зони (**Резолюція 4 Берської конвенції:** G1.A1 Ліси *Quercus* – *Fraxinus* – *Carpinus betulus* на евтрофних і мезотрофних ґрунтах);

- D1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси (**Резолюція 4 Берської конвенції:** G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- D1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена (**Резолюція 4 Берської конвенції:** G1.21 Заплавні періодично мокрі ліси з домінуванням *Alnus* або *Fraxinus*; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91E0*Заплавні ліси з *Alnus glutinosa* та *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- D1.7.1 Евтрофні болота з ярусом вільхи чорної або берези (**Резолюція 4 Берської конвенції:** G1.41 Заболочені вільхові ліси на некіислому торфі);

- D1.7.2 Мезотрофні болота з ярусом берези (**Резолюція 4 Берської конвенції:** G1.51 Сфагнові березові ліси; **Додаток I Оселищної Директиви:** 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси);

- Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної (*Резолюція 4 Бериської конвенції: G3.E Неморальні заболочені хвойні ліси; Додаток I Оселищної Директиви: 91D0*Оліготрофні та мезотрофні заболочені ліси*).

В об'єкті Смарагдової мережі *Sluch river valley in Rivne region (UA0000347)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини – не зафіксовано,

безхребетні:

- рогач звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),

плазуни:

- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

риби:

- щипавка звичайна (*Cobitis taenia* (Linnaeus, 1758),

- щипавка золотиста (*Sabanejewia aurata* (De Filippi, 1863),

- гірчак європейський (*Rhodeus amarus* (Bloch, 1782),

птахи:

- лунь лучний (*Circus pygargus* (Linnaeus, 1758),

ссавці: – не зафіксовано.

В об'єкті Смарагдової мережі *Horyn river valley in Rivne region (UA0000413)* охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини – не зафіксовано,

безхребетні:

- рогач звичайний (жук-олень) (*Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758),

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),

- тритон гребінчастий (*Triturus cristatus* (Laurenti, 1768),

плазуни:

- черепаха болотна європейська (*Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758),

риби:

- білизна звичайна (*Aspius aspius* (Linnaeus, 1758),

- в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758),

- гірчак європейський (*Rhodeus amarus* (Bloch, 1782),

- мінога українська (*Eudontomyzon mariae* (Berg, 1931)

- чехоня (*Pelecus cultratus* (Linnaeus, 1758),

- щипавка звичайна (*Cobitis taenia* (Linnaeus, 1758),

птахи:

- деркач лучний (*Crex crex* (Linnaeus, 1758),

- жовна чорна (*Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758),

- журавель сирій (*Grus grus* (Linnaeus, 1758),

- зміїд блакитноногий (*Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788),

- квак звичайний (*Nycticorax nycticorax* (Linnaeus, 1758),

- крячок річковий (*Sterna hirundo* (Linnaeus, 1758),

- крячок чорний (*Chlidonias niger* (Linnaeus, 1758),

- лелека чорний (*Ciconia nigra* (Linnaeus, 1758),

- лелека білий (*Ciconia ciconia* (Linnaeus, 1758),

- лунь болотяний (*Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758),

- лунь лучний (*Circus pygargus* (Linnaeus, 1758),

- осоїд євразійський (*Pernis apivorus* (Linnaeus, 1758),

- очеретянка прудка (*Acrocephalus paludicola* (Vieillot, 1817),

- підорлик малий (*Aquila pomarina* (C. L. Brehm, 1831)
- рибалочка блакитний (*Alcedo atthis* (Linnaeus, 1758),
- скопа (*Pandion haliaetus* (Linnaeus, 1758),
- сова бородата (*Strix nebulosa* (J.R.Forster, 1772),
- сорокопуд терновий (*Lanius collurio* (Linnaeus, 1758),
- шуліка чорний (*Milvus migrans* (Boddaert, 1783),

ссавці:

- широкоух звичайний (*Barbastella barbastellus* (Schreber, 1774).

В об'єкті Смарагдової мережі **Bober river valley (UA0000346)** охороняються наступні види рослин і тварин:

рослини – не зафіксовано,

безхребетні – не зафіксовано,

землеводні:

- кумка звичайна (*Bombina bombina* (Linnaeus, 1761),

плазуни:

- мідянка звичайна (*Coronella austriaca* (Laurenti, 1768),

риби:

- щипавка звичайна (*Cobitis taenia* (Linnaeus, 1758),
- щипавка золотиста (*Sabanejewia aurata* (De Filippi, 1863),
- ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus* (Linnaeus, 1758),

птахи – не зафіксовано,

ссавці:

- бобер європейський (*Castor fiber* (Linnaeus, 1758).

5.2. Дослідження щодо впливу на види та оселища об'єктів Смарагдової мережі

Ділянки планової діяльності розташовані за межами об'єктів Смарагдової мережі Horyn river valley in Rivne region (UA0000413), Sluch river valley in Rivne region (UA0000347) та Bober River Valley (UA0000346). Також слід відмітити, що планова діяльність не проводиться у виділах, які безпосередньо примикають до об'єкту Смарагдової мережі Horyn river valley in Rivne region (UA0000413).

У загальному слід підкреслити, що вплив планової діяльності на види та оселища в об'єктів Смарагдової мережі Horyn river valley in Rivne region (UA0000413), Sluch river valley in Rivne region (UA0000347) та Bober River Valley (UA0000346) є відсутнім або нейтральним. Основними негативними чинниками на види та оселища в цих об'єктах Смарагдової мережі є стихійні явища, зокрема буреломи, вітровали, лісові пожежі природного та антропогенного походження; еколого-кліматичні чинники, зокрема зниження рівня ґрунтових вод у результаті посух; антропогенні чинники, зокрема перекриття русла рік та підтоплення прилеглих територій, зміна гідрологічного режиму території, браконьєрський відстріл хижих птахів, використання пестицидів у сільському господарстві.

6. ІДЕНТИФІКАЦІЯ НАЛЕЖНОСТІ ЛІСОВИХ ТЕРИТОРІЙ ДО ПРАЛІСІВ, КВАЗІПРАЛІСІВ І ПРИРОДНИХ ЛІСІВ

Під час проведення післяпроектного моніторингу у Березнівському надлісництві філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» встановлювали належність ділянок планової діяльності до пралісів, квазіпралісів і природних лісів. Для ідентифікації використовували «Методику визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів та природних лісів».

Проаналізувавши ділянки планової діяльності, обстежені у 2025 р. не виявлено насаджень старших 120 років і площею більше 4,0 га.

7. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ НА ДІЛЯНКАХ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Лісовідновлення проводиться природним та штучним способами. При природному поновленні, засівання ділянок насінням передбачено від стіни лісу (сусідніх виділів) та насінників (залишених після планової діяльності 2023-2025 рр.) або вегетативне поновлення. Крім, того у разі відсутності підросту головних порід заплановано штучне відновлення лісу у відповідності до біотопу і типу лісу. В основному деревами-насінниками виступають дуб звичайний, сосна звичайна, береза повисла та вільха чорна. Природне поновлення проводять з / без сприяння.

Штучне лісовідновлення лісу (створення лісових культур) на планових ділянках 2023-2025 років проводилося наступним чином: обробіток ґрунту – механізований (нарізка борозни); спосіб посадки – вручну; розміщення посадкових місць – 2,5 × 0,6; 3,0 × 0,6; 3,0 × 0,7; 3,0 × 1,2 м; схема змішування 6-4-3 ряди хвойних (сосна звичайна) або листяних (дуб звичайний) : 1-2-4 листяних (береза повисла, дуб звичайний) або хвойних (ялина європейська, модрина європейська) порід. В окремих випадках висаджували 10 рядів сосни звичайної, з розрахунком, що листяні породи (береза, дуб) на цих ділянках наслідуються природним шляхом. Головними породами під час створення лісових культур у залежності від лісорослинних умов виступають сосна звичайна та дуб звичайний, а супутніми – береза повисла, ялина європейська, модрина європейська. У середньому під час штучного лісовідновлення висаджується у діапазоні 2800, 5600-6700 шт·га⁻² сіянців/саджанців деревних порід. Цієї кількості є достатньо для формування насадження.

Таблиця 7.1

Лісовідновлення на ділянках планової діяльності

Рік проведення	Суцільні зруби, всього га	в т. ч. головне користування	Лісовідновлення, га										
			Всього	в т. ч. за основними лісоутворюючими породами						в т. ч. за рахунок лісоосіки поточного року, га	в тому числі, га		
				Сосна	Дуб	Ялина	Вільха	Береза	Осіка		Лісові культури	Природне поновлення	в т. ч. сприяння природному поновленню
2023	360,8	193,7	354,4	287,0	26,7	2,9	26,5	9,5	1,8	103,5	103,5	10,5	4,1
2024	274,9	164,7	378,1	295,0	20,3	-	49,2	13,6	-	131,3	117,8	13,5	0,4
2025	477,8	114,3	178,0	128,4	9,1	0,9	25,2	14,4	-	31,5	30,7	-	0,8

8. ОБЛІК ЗАГОТОВЛЕНОЇ ДЕРЕВИНИ ТА ЛІСОПРОДУКЦІЇ

Основними деревними породами для заготівлі у надлісництві є сосна звичайна, береза повисла та вільха чорна. Облік заготовленої деревини подається у таблиці 8.1.

Таблиця 8.1

Заготовлена деревина та лісопродукція за видами рубок, куб. м.
(01.01.2025-26.12.2025)

Лісництво	Прорідження	Прохідна рубка	Санітарні рубки вибірково	Санітарні рубки суцільні	Суцільно-лісосічна рубка	Лісовідновна рубка, поступова (кінцевий)	Загальний об'єм
Балашівське	226	902	4240	6166	2192	569	14295
Березнівське	445	3172	5750	5031	673	234	15305
Бобрівське	149	274	1691	3632	700	101	6547
Князівське	47	523	1892	3779	385	308	6934
Кузьмівське	77	839	4101	4332	4250	0	13599
Малинське	673	1490	3507	5333	6162	0	17165
Малуське	423	1810	4236	5392	3704	0	15565
Степанське	245	1020	3182	1748	1255	41	7491
Всього по надлісництву	2285	10030	28599	35413	19321	1253	96901

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного післяпроектного моніторингу у Березнівського надлісництва філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України» у 2025 році можна зробити наступні висновки:

1. На території надлісництва заплановано проведення планової діяльності (суцільно-лісосічних рубок) у 8 лісництвах.

2. На території надлісництва на ділянках планової діяльності трапляються наступні біотопи за НКБУ: Д1.2.1 Центральноевропейські грабово-дубові ліси; Д1.4.1 Слабоацидофільні флористично багаті дубові і сосново-дубові ліси; Д1.5.2 Ацидофільні мезофільні березові ліси; Д1.5.3 Сирі олігомезотрофні березові ліси; Д1.6.4 Рівнинні незаболочені ліси вільхи чорної і ясена; Д1.8 Антропогенні широколистяні ліси; Д2.2.2 Ацидофільні свіжі та вологі ліси сосни звичайної та Д2.2.3 Сирі ліси сосни звичайної.

3. За рядом визначальних критеріїв (поширеність, репрезентативність, статус і перспективність збереження тощо), більшість рідкісних біотопів на ділянках планованої діяльності, обстежених у 2025 р., не потребує спеціальних заходів з охорони, а наступним кроком, для усіх рідкісних біотопів є проведення заходів з відновлення у корінному типі лісу. Крім, того усі рідкісні лісові біотопи і угруповання рослин на території надлісництва, охороняються у ряді природо-заповідних об'єктів.

4. На ділянках планованої діяльності, обстежених у 2025 році на території надлісництва не зафіксовано видів рослин та тварин, які охороняються згідно Червоної книги України.

5. На ділянках планової діяльності зафіксовано 1 вид рослини (рододендрон жовтий), що є відміченими у Резолюції Бериської конвенції. Рододендрон жовтий є поширеним в окремих лісництвах надлісництва і охороняється в об'єктах природно-заповідного фонду. В оточуючому виділі зафіксовано вид Європейського червоного списку – смілку литовську.

6. Вплив планової діяльності на види та оселища в об'єктів Смарагдової мережі Horyn river valley in Rivne region (UA0000413), Sluch river valley in Rivne region (UA0000347) та Bober River Valley (UA0000346) є відсутнім або нейтральним. Ділянки планової діяльності в об'єктах Смарагдової мережі відеутні.

7. На ділянках планової діяльності 2022-2025 рр. проведено відновлення лісу природним чи штучним способом. Деревні породи відповідають типам лісорослинних умов і майбутні насадження формуються за корінним типом лісу. В основному у майбутньому будуть сформовані хвойні ліси бореального типу, основними породами у яких є сосна звичайна, береза повисла, дуб звичайний та вільха чорна.

8. Встановлено, що трелювання і складування заготовленої лісопродукції та утилізація порубкових решток за межами ділянок планової діяльності не проводилися. Вивезення деревини та роботи з приведення лісосічних ділянок до стану, придатного до лісовідновлення, виконувалися оперативно. На усіх ділянках планової діяльності 2022-2025 років наявні порубочні рештки в об'ємі $5 \text{ м}^3 \cdot \text{га}^{-1}$ різних стадій розкладання та діаметрів, також на ділянках залишаються дерева-насітники. У переважній більшості основними видами є сосна звичайна та дуб звичайний.

9. Фактів помітних порушень структурно-функціональних складових у виділах, прилеглих до ділянок планової діяльності, не спостерігається. Планована діяльність 2022-

2025 років не призвела до негативного впливу на збереженість рослинного покриву. Окремі види рослин з різним охоронним статусом відзначаються високим ступенем швидкого самовідновлення та зростання популяцій, зокрема рододендрон жовтий чи смілка литовська.

10. Під час ідентифікації не виявлено належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів на ділянках планової діяльності, обстежених у 2025 р.

11. На території надлісництва у 2025 році лісовідновлення проведено на площі 178,0 га.

12. На території надлісництва, станом на 26.12.2025 р., заготовлено 96901 куб. м деревина та лісопродукція.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979 рік). – Київ: Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України, 1998. – 76 с.
2. Національний каталог біотопів України / за ред. А. А. Куземко, Я. П. Дідуха, В. А. Онищенко, Я. Шеффера. – Київ: ФОП Клименко Ю. Я., 2018. – 442 с.
3. Червона книга України. Рослинний світ / під заг. ред. Я. П. Дідуха. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 911 с.
4. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І. А. Акімова. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с.
5. Зелена книга України. Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, та типові природні рослинні угруповання, які підлягають охороні/ під заг. ред. Я. П. Дідуха. – Київ: Альтерпрес, 2009. – 448 с.
6. Резолюція 8 (2012) до Бернської конвенції. – www.coe.int за пошуком «Species and habitats check lists for there porting under Resolution No 8. (2012)».
7. Технічні документи щодо Смарагдової мережі <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network>– за запитом «Reference Portal for the Reporting under Resolution No. 8 (2012)».
8. Куземко А., Садогурська С., Василюк О. Тлумачний посібник оселищ Резолюції №4 Бернської Конвенції, що знаходяться під загрозою і потребують спеціальних заходів охорони. – Київ, 2017. – 124 с.
9. Природно-заповідний фонд України: території та об'єкти загальнодержавного значення. – Київ: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2009. – 332 с.
10. Атлас рослин-індикаторів і типів лісорослинних умов Українського Полісся / під ред. В. П. Краснова. – Новоград-Волинський: НОВОград, 2009. – 488 с.
11. Сукачев В. Н. Избранные трубы в 3 томах / под ред. Е. М. Лавренко. – Л.: Наука. – Т3. Проблемы фитоценологии, 1975. – 543 с.
12. Explanatory Notes and Guide lines for the period 2013-2018. Part 1: The Report Format Field-By-Field Guidance / T-Pvs/Pa (2017) Convention On The Conservation Of European Wildlife And Natural Habitats. Group of Expertson Protected Areas and Ecological Networks. 8th meeting 27-28 September 2017. – 109 p.
13. Interpretation Manual of the habitats listed in Resolution No.4 (1996)/ Group of Expertson Protected Areas and Ecological Networks. 2015.
14. Наказ Міндовкілля «Про затвердження переліків видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України (рослинний світ), та видів рослин та грибів, що виключені з Червоної книги України (рослинний світ)» № 111 від 15.02.2021 р.
15. Наказ Міндовкілля «Про затвердження переліків видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ), та видів тварин, що виключені з Червоної книги України (тваринний світ)» № 29 від 19.01.2021 р.
16. Орлов О. О., Якушенко Д. М. Рододендрон жовтий – *Rhododendron luteum* Sweet / Судинні рослини смарагдової мережі України під охороною Бернської конвенції / за ред. проф. В. А. Соломахи. – Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2017. – С. 96-97.
17. Tushak A., Orlov O., Zhukovskyi O. Regeneration of *Rhododendron luteum* Sweet (Ericaceae) undergrowth after main clear cuttings in Ukrainian Polissia. *Studia Biologica*, 2025, 19(1). – P. 115-136. <http://dx.doi.org/10.30970/sbi.1901.818>
18. Tushak A. Yu., Orlov O. O., Zhukovskyi O. V., Zhyzhyn M. P. Regeneration dynamics of forest coenoses with *Rhododendron luteum* Sweet (Ericaceae) undergrowth after clear cutting in moist relatively fertile oak-pine site type in Zhytomyr Polissia, Ukraine. *Forestry and Forest Melioration*, 2025, 146. – P. 48-64. <https://doi.org/10.33220/1026-3365.146.2025.48>

Додатки додаються у звіті для службового користування